

Nefndasvið Alþingis
Félagsmálanefnd Alþingis
Austurstræti 8-10,
150 Reykjavík

Reykjavík, 27. nóvember 2007

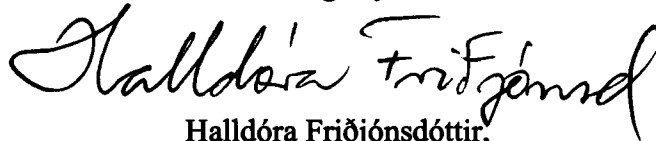
Efni: Umsögn um lagafrumvarp, um jafna stöðu og jafnan rétt kvenna og karla, 142. mál.

Vísað er til bréfs nefndarritara félagsmálanefndar, dags. 8. nóvember 2007, þar sem Bandalagi háskólamanna er gefinn kostur á að gefa álit sitt á nýjum heildarlögum um jafna stöðu og jafnan rétt kvenna og karla.

BHM er fylgjandi þeim breytingum sem lagðar eru til í frumvarpinu og bendir í því samhengi á meðfylgjandi bréf sem sent var nefnd um endurskoðun jafnréttislaga 5. september 2006. Bandalagið telur sérstaklega mikilvægt að samkvæmt frumvarpinu verður eftirlitshlutverk Jafnréttisstofu skýrara og einnig er því fagnað að úrskurðir kærunefndar jafnréttismála verði bindandi. Í 19. gr. frumvarpsins er kveðið á um skýlausan rétt launafólks til að skýra frá launakjörum sínum og er þetta ákvæði afar mikilvægt enda hefur BHM ávallt verið þeirrar skoðunar að launaleynd vinni gegn markmiðum jafnréttislaga.

BHM styður því framlagt frumvarp og telur að það geti betur stuðlað að því að jafna stöðu kynjanna en eldri lög.

Virðingarfyllst,

Halldóra Friðjónsdóttir,
formaður BHM

Félagsmálaráðuneytið
Nefnd um endurskoðun jafnréttis laga
Hafnarhúsi v/Tryggvagötu
150 Reykjavík

Reykjavík 5. september 2006

Vísað er til bréfs nefndar um endurskoðun laga nr. 96/2000, um jafna stöðu og jafnan rétt kvenna og karla, dagsett 3. júlí 2006, þar sem Bandalagi háskólamanna er gefinn kostur á að koma afstöðu sinni og athugasemdum varðandi jafnréttismál til nefndarinnar svo og að koma með tillögur til breytinga á lögnum eða annað það sem máli kann að skipta í þessu sambandi. Beðist er velvirðingar á að ekki náðist að svar erindi nefndarinnar fyrir 1. september.

Farið hefur verið yfir lögina og vill Bandalag háskólamanna koma eftirfarandi á framfæri:

II. kafli.

3. gr.

Jafnréttisstofa verði gerð sýnilegri og henni gefið meira afl. Hlutverk hennar er mjög víðtækt eins og það er í dag, en þrátt fyrir það hefur stofnunin ekki náð að leika lykilhlutverk í umræðu um jafnréttismál á Íslandi sem lögina gefa henni þó færi á að gera og er skylda hennar skv. lögnum. Rétt er að heimild Jafnréttisstofu til málshöfðunar skv. 5. mgr. verði rýmkuð þannig að henni verði heimilt að höfða mál til viðurkenningar á rétti kæranda ef félagslegar eða fjárhagslegar aðstæður kæranda gefa tilefni til þess.

4., 5., og 6. gr.

Lagt er til að brotþoli þurfi ekki sjálfur að ganga á eftir leiðréttingu eftir að hafa unnið kærsmål heldur sé geranda gert skylt að hafa frumkvæði að leiðréttingu honum til handa. Þá hlýtur að teljast eðlilegt að brotþoli fái greidda vexti fyrir þann tíma sem á honum var brotið.

7. gr.

Bandalag háskólamanna er ekki meðal þeirra sem tilnefna fulltrúa í Jafnréttisráð og gerir það að kröfu að úr því verði bætt. Háskólamenntaðir launamenn innan BHM gegna mikilvægu hlutverk á íslenskum vinnumarkaði og því eðlilegt að rödd þeirra fái að heyrast í jafn mikilvægum málaflokki og jafnréttismálin eru.

9., 10., og 11. gr.

BHM telur að ákvæði sem snúa að þingsályktun um áætlun í jafnréttismálum, jafnréttisnefndum sveitarfélaga og jafnréttisfulltrúum ráðuneytanna þurfi að útfæra miklu nánar og fylgja eftir með aðgerðaáætlun. Aðferðafræði samþættingar þarf að beita t.d. á lagafrumvörp og aðrar stjórnvaldsaðgerðir. Jafnréttisfulltrúar ráðuneytanna þurfa að hafa betri stöðu skv. lögnum til þess að geta haft áhrif í sínum ráðuneytum. Staða þeirra í skipuriti þarf að vera skýr og lagt er til að þeir fái réttarstöðu trúnaðarmanna.

12. gr.

BHM leggur til að heimildarákvæði verði tekið út en gert að skyldu að jafnréttisráðgjafar starfi einhversstaðar á landinu í ákveðið tímabil og sé það metið eftir þjóffélagsástandi á hverjum tíma hvar ráðgjafinn vistast.

III. kafli

13. og 14. gr.

BHM leggur til að atvinnurekendum, hvort sem um er að ræða á almennum eða opinberum markaði, sé skylt að veita upplýsingar um laun og kjör starfsmanna sinna. Launaleynd vinnur gegn því markmiði að jafna stöðu karla og kvenna.

18. gr.

BHM leggur til að hægt sé að vísa ágreiningi um siðferðismörk, til óháðs aðila sem hafi úrskurðarvald í þeim efnunum.

20. gr.

Lagt er til að gert verði að skyldu að tilnefna 2 aðila af sitt hvoru kyni í nefndir, ráð og stjórnir á vegum ríkis og sveitarfélaga sem skipunaraðili hafi síðan vald til að velja svo að sem jafnast kynjahlutfall náist.

IV. kafla

23., og 24. gr.

BHM leggur fram eftirfarandi bókun frá aðalfundi bandalagsins sem haldinn var í maí s.l. en þar segir:

„Niðurstöður nýlegrar rannsóknar á launamun kynjanna á Norðurlöndunum sýna að hér á landi munar 30% á launum karla og kvenna og er þessi munur meiri hér en í nágrannalöndunum. Aðalfundur Bandalags háskólamanna krefst þess að stjórnvöld setji þegar fram tímasetta aðgerðaráætlun sem miði að því að útrýma þessum mikla kynbundna launamun innan 10 ára.”

BHM leggur til að í lögnum verði kveðið á um að einstaklingar, stéttarfélög, fyrirtæki og stofnanir geti leitað til óháðs, utanaðkomandi aðila leiki grunur á að konum og körlum sé mismunað í launum hjá sama vinnuveitanda. Viðkomandi hafi tæki til að meta hvort um jafnverðmæt störf sé að ræða og vinni eftir ákveðinni tímaáætlun sem miðist við að niðurstaða liggi fyrir innan 2ja mánaða frá upphaflegu erindi.

Bandalag háskólamanna ítrekar að til að ná því markmiði að hér sé fullkomið launajafnrétti þurfi upplýsingar um launakjör að vera aðgengilegar. Þá er að sjálfsgöðu einnig átt við upplýsingar um hvers kyns hlunnindagreiðslur eða annars konar greiðslur af hálfu atvinnurekenda því greiðslur af því tagi eru í mörgum tilvikum stór hluti launagreiðslna. BHM er því mótfallið hvers kyns launaleynd sem það telur að vinni gegn markmiðum jafnréttis laga um launajafnrétti kynjanna.

Samkvæmt núgildandi lögum er atvinnurekendum óheimilt að mismuna starfsfólki í launum og öðrum kjörum á grundvelli kynferðis. BHM telur mjög mikilvægt að atvinnurekendur þurfi að sanna að ekki sé verið að mismuna á grundvelli kynferðis, þ.e. að aðrar og gildar ástæður séu fyrir mismunandi kjörum. Komi hins vegar í ljós að atvinnurekendi hafi gerst brotlegur á skilyrðislaust að sekta viðkomandi og kæmi vel til greina að beita sömu reiknireglum og Samkeppnisstofnun notast við, þ.e. að fyrirtækið eða stofnunin sem gerist brotleg greiði ákveðna prósentu af veltu fyrirtækis eða fjárlögum stofnunar. BHM telur heppilegra að sektir skv. 29. gr. renni til Jafnréttisstofu eða jafnvel stéttarfélags þess sem brotið var á en í ríkissjóð því þannig nýtist féð til frekari jafnréttisbaráttu.

Virðingarfyllst,

Halldóra Friðjónsdóttir,
formaður BHM